

הלכות שבנים פרק יג

א. הנותן מתנה, אין בה דין בן המצר. הִיָּה כְּתוּב בַּשֹּׁטֶר מִתְּנָה שְׁאַחֲרֵי־וֹת מִתְּנָה זֶה עַל הַנּוֹתֵן, יֵשׁ בָּהּ דִּין בֶּן הַמֶּצֵּר: הוֹאִיל וַיֵּשׁ בָּהּ אַחֲרֵי־וֹת, מְכִירָהּ הִיא; וְלֹא כְּתֹב מִתְּנָה, אֲלֹא לְבַטֵּל זְכוּת בֶּן הַמֶּצֵּר. וְכֵמָּה נּוֹתֵן לוֹ, מִה שֶׁהִיא שׁוֹהָה.

ב. אָמַר הַלּוֹקֵחַ בֶּן הוּא, וְהַעֲרָמָה עָשִׂינוּ וּמְכִירָהּ הִיא, וּבִכְךָ וּכְךָ קִנִּיתִיהָ נִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, וְנוֹטֵל כְּדִין כָּל הַשְּׁלוּחִין. וַיֵּרָאֶה לִּי שְׁצָרִיךְ לְטַעַן דָּמִים שֶׁהֵן רְאוּיִין, אוֹ יֵתֵר מַעַט; אָבֵל אִם אָמַר עַל שׁוֹהָה מֵאָה בְּמֵאֲתַיִם קִנִּיתִי, אֵינּוּ נֶאֱמָן.

ג. הִיָּה כְּתוּב בַּשֹּׁטֶר מִתְּנָה, וְקִבַּלְתִּי עָלִי אַחֲרֵי־וֹת מִתְּנָה זֶה שְׁאֵם תֵּצֵא מִיָּדוֹ אֶתֵּן לוֹ מֵאֲתַיִם נּוֹתֵן לוֹ בֶּן הַמֶּצֵּר מֵאֲתַיִם, וְאַחֵר כֶּךָ מְסַלֵּקוֹ, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינָה שׁוֹהָה אֲלֹא מִנָּה.

ד. הַחֲלִיף חָצֵר בְּחָצֵר, אֵין בּוֹ דִּין בַּעַל הַמֶּצֵּר. הַחֲלִיף חָצֵר בְּבִהְמָה אוֹ בַּשָּׂאֵר מִטְּלָטְלִין רוֹאִין דְּמֵי אוֹתָהּ הַבִּהְמָה אוֹ אוֹתָם הַמִּטְּלָטְלִין, וְנוֹתֵן לוֹ בֶּן הַמֶּצֵּר וּמְסַלֵּקוֹ; וְאֵינּוּ יָכוֹל לֹאמֹר לוֹ תֵּן לִי כִּמְיִן שֶׁלְקַחְתִּי בּוֹ, שֶׁזֶה הַעֲרָמָה הִיא וְאִינָה מוֹעֵלֶת כָּלֹּם.

ה. מָכַר לוֹ קֶרֶקַע מַעַט בְּאַמְצַע שָׂדֶהוּ, וְאַחֵר כֶּךָ מָכַר לוֹ קֶרֶקַע בְּצֵד אוֹתָהּ שְׁבֹאֲמָצַע רוֹאִין: אִם אוֹתוֹ הַמַּעַט שְׁמָכַר לוֹ תַּחֲלָה הוּא עֲדִית אוֹ זְבוּרִית לְגִבִּי זֹאת הַקֶּרֶקַע שְׁמָכַר לוֹ בְּאַחֲרוֹנָה זָכָה הַלּוֹקֵחַ, וְאֵין בֶּן הַמֶּצֵּר יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ, שֶׁהָרִי הוּא עֲצָמוֹ בֶּן מֶצֵּר הוּא, מִפְּנֵי אוֹתוֹ הַמַּעַט שֶׁקָּנָה בְּאַמְצַע. וְאִם אוֹתוֹ הַמַּעַט כְּמוֹ זֹאת שְׁמָכַר לוֹ בְּסוֹף בְּצֵדוֹ הָרִי זֶה מַעֲרִים, וּבֶן הַמֶּצֵּר מְסַלֵּק אוֹתוֹ מִן הַשָּׂדֶה שֶׁקָּנָה בְּסוֹף.

ו. הַמוֹכֵר עַל תְּנָאי, בֵּין שֶׁהִתְנָה מוֹכֵר בֵּין שֶׁהִתְנָה לּוֹקֵחַ אֵין בַּעַל הַמֶּצֵּר יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ עַד שִׁיתְקַיְמוּ הַתְּנָאִין, וַיִּזְכֶּה הַלּוֹקֵחַ בַּקֶּרֶקַע וְלֹא תִשָּׂאֵר בָּהּ עֲלָה כָּלֵל; וְאַחֵר כֶּךָ יִסַּלֵּק אוֹתוֹ.

ז. הַלּוֹקֵחַ שִׁבְנָה וְהַשְּׁבִיחַ, אוֹ סֵתֵר וְהַפְּסִיד בֶּן הַמֶּצֵּר מְסַלֵּקוֹ וְנוֹתֵן לוֹ דָּמִים הָרְאוּיִין לוֹ, וְהָרִי הוּא בְּכָל מַעֲשָׂיו כְּמוֹ הַשְּׁלִיחַ. וְכֵן אִם לֹוֶה הַלּוֹקֵחַ קִדֵּם שִׁיסַּלֵּק אוֹתוֹ בֶּן הַמֶּצֵּר, וְסַלֵּקוֹ בֶּן הַמֶּצֵּר אֵין בַּעַל חוֹב שֶׁלּוֹ טוֹרֵף מִיָּד בֶּן הַמֶּצֵּר.

ח. זֶה הוּא הָעֵיקָר בְּכָל אֵלּוֹ הַדִּינִין: שֶׁכָּל הַלּוֹקֵחַ בְּצֵד מֶצֵּר חִבְרוֹ, הָרִי הוּא כְּמוֹ שְׁלִיחַ לַחֲבֵרוֹ, וּלְתַקֵּן שְׁלָחוֹ, וְלֹא לַעֲוֹת. לְפִיכָךְ אִם הַשְּׁבִיחַ, נוֹטֵל הַהוֹצָאָה; וְאִם הַפְּסִיד וְחִפּוֹר וְהֶרֶס אוֹ אָכַל פְּרוֹת, מְנַפִּין לוֹ מִן הַדָּמִים.

ט. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׁמַחֲשָׁבִין לוֹ הַפְּרוֹת, בַּשָּׂאֲכֵלֵן אַחֵר שְׁבֹא בֶּן הַמֶּצֵּר וְהִבִּיא מַעוֹת לְסַלֵּקוֹ. אָבֵל כָּל הַפְּרוֹת שְׂאָכַל מִקֵּדָם שֶׁלּוֹ הוּא אוֹכֵל, וְאֵין מְחַשְּׁבִין אוֹתָן.

י. אֶחָד שֶׁלְקַח מִשְׁנִים שָׂדֶה אַחַת, וּבֹא בַּעַל הַמֶּצֵּר לְסַלֵּקוֹ מִחֲצִיָּה בְּלִבָּד שֶׁלְקַח מִן הָאֶחָד אֵינּוּ יָכוֹל, אֲלֹא אוֹ מְסַלֵּקוֹ מִכָּלָה אוֹ מִנִּיחַ כָּלָה. אָבֵל הַמוֹכֵר קֶרֶקַע לְשְׁנַיִם יֵשׁ לְבַעַל הַמֶּצֵּר לְסַלֵּק שְׁנֵיהֶם, אוֹ לְסַלֵּק לְאֶחָד וּלְהַנִּיחַ לְאֶחָד.

יא. בֶּן הַמֶּצֵּר שְׁבֹא לְסַלֵּק אֶת הַלּוֹקֵחַ, וְקִדֵּם שִׁיסַּלֵּקוֹ מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה שִׁישׁ לוֹ עַל הַמֶּצֵּר אֲבָד אֶת זְכוּתוֹ. שְׁלִיחַ שְׁמָכַר, וְהָרִי הוּא בַּעַל הַמֶּצֵּר אֵינּוּ מְסַלֵּק אֶת הַלּוֹקֵחַ: שֶׁהָרִי הוּא מָכַר לוֹ, וְאֵין לָךְ מַחִילָה גְדוֹלָה מִזֶּה.

יב. בעל חוב שלמוכר שטרף השדה מיד בעל המצר הרי בעל המצר חוזר ונוטל מן הלוקח שסלקו, והלוקח חוזר ונוטל מן המוכר.

יג. כל בעל חוב שטרף בחובו, יש לבעל המצר לסלקו: לא יהיה כוח הטורף, גדול מכוח הלוקח. ואם ירצה הנטרף לתן הדמים שהיו חוב עליו תחזור לו שדהו לעולם, כמו שיתבאר במקומו.

יד. קטן שהיה בן המצר, וראו בית דין שזכות היא לו מסלקין לו את הלוקח, או יטלו לו חלק עם שאר בעלי המצר כמו שיראו.

טו. בעל שהיתה אשתו בן המצר, הרי זה מסלק את הלוקח: שכל נכסי אשתו ברשותו; וכל זכות שתבוא לה, זכות היא לו. אפלו קנו מיד אשתו שמחלה בזכות זו ללוקח אינו מועיל, אלא הבעל מסלקו.

טז. עמדה האשה מדעתה, וסלקה את הלוקח, וכן העבד שהיה נושא ונותן בנכסי אדוניו, שסלק את הלוקח אם רצה הבעל או האדון, מקיים על ידיהן; ואם רצה, לא יקיים, ותחזור ללוקח, ויחזיר הדמים.

הלכות שכנים פרק יד

א. הרוצה למכר שדהו, והביא בן המצר שלו וזה שהוא רוצה לקח ממנו לבית דין, ואמר לבן המצר אם תרצה לקנות בכך וכך קנה, ואם לאו סלק עצמך והרי זה לוקח הרי זה לא נשארה לו טענה; אלא או מביא מעות מיד וקונה, או בטלה זכותו.

ב. אמר אטרח ואביא, אין שומעין לו. אלך ואביא אם הוא אמוד שיש לו, ממתינין לו עד שילך ויביא; ואם אינו אמוד, אין שומעין לו, שאינו רוצה אלא להשמיט. לפיכך אומרים לו, או הוציא עתה זוזים או בטלה זכותך: שאין קובעין זמן לבעל המצר.

ג. הוציא בן המצר המעות, והוציא הלוקח מעות אם היו שללוקח טובים מזוזיו, או ממהרים לצאת יתר מזוזיו בטלה זכותו, ואין לו דין בן המצר.

ד. היה רוצה הלוקח לקנותה לבנות בה בתיים, ובן המצר רוצה לזרעה הלוקח זוכה משום ישוב הארץ, ואין בה דין בן המצר.

ה. בא הלוקח ונמלך בבן המצר, ואמר לו הרי פלוני בן המצר שלך רוצה למכר לי שדה זו, אלך ואקח ממנו, ואמר לו לך וקח לא בטל זכותו; ויש לו לסלק אותו אחר שקנה, אלא אם כן קנו מידו. במה דברים אמורים שצריך קנין, בשמחל לו קדם שיקנה. אבל אם מחל לו זכותו אחר שלקח, כגון שבא בן המצר וסיע עמו, או שכר ממנו, או שראה אותו בונה וסותר כל שהוא ומשתמש ולא מחה בו ולא ערער הרי זה מחל, ושוב אינו יכול לסלקו.

ו. היה בן המצר במדינה אחרת, או חולה, או קטן, ואחר זמן הבריא החולה, והגדיל הקטן, ובא ההולך אינו יכול לסלקו:

שָׁאם אֶתָּה אוֹמֵר כֵּן אֵין אָדָם יָכוֹל לְמַכּוֹר קֶרֶקֶעוּ, שְׁהֲרִי הַלּוֹקֶחַ
אוֹמֵר לְאַחֵר כְּמָה שְׁנַיִם תֵּצֵא מִיָּדִי. וְכֵזָה הוֹרוּ רַב הַגָּאוֹנִים.

ו. הַמוֹכֵר שׁוֹוֶה מֵאֲתָיִם בְּמִנָּה אִם לְכָל הָעָם מוֹזִיל וּמוֹכֵר, נוֹתֵן
לוֹ בֶּן הַמָּצָר מֵאָה וּמִסְלָקוֹ; וְאִם אֵינוֹ מוֹזִיל לְכָל הָעָם נוֹתֵן לוֹ
מֵאֲתָיִם שְׁהִיא שׁוֹוֶה, שְׁהַמוֹכֵר נָתַן לְזֶה מִתְּנָה.

ח. לִקְחַ שׁוֹוֶה מִנָּה בְּמֵאֲתָיִם אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלְקוֹ, עַד שְׂיִתֵּן הַמֵּאֲתָיִם.
טֶעֶן בֶּן הַמָּצָר שִׁזּוֹ קְנוּנִיָּה בִּינִיָּהֶם נִשְׁבַּע הַלּוֹקֶחַ בְּנִקִּיטַת חֶפְצוֹ,
וְנוֹטֵל מֵאֲתָיִם. וְאִם הָיוּ שָׁם עֵדִים שֶׁנָּתַן מֵאֲתָיִם, וּבֶן הַמָּצָר
טוֹעֵן שֶׁאִמָּנָה הִיָּתָה בֵּינוֹ וּבֵין הַמוֹכֵר, וְאִנִּי יוֹדֵעַ בּוֹדָאִי שֶׁלֹּא
לִקְחַ מִמֶּנּוּ אֶלֶּא מֵאָה הָרִי זֶה נוֹתֵן מֵאֲתָיִם כְּמוֹ שֶׁהָעֵידוֹ הָעֵדִים,
וְאַחֵר כֶּךָ מִסְלָקוֹ, וּמִשְׁבִּיעוֹ הַסֵּת שֶׁלִּקְחַ בְּמֵאֲתָיִם, וְנִפְטָר.

ט. כָּל הַרוֹצֶה לְמַכּוֹר קֶרֶקֶע, וּבָאוּ שְׁנַיִם, כָּל אֶחָד מֵהֶן אוֹמֵר אֲנִי
אֶקַח בְּדָמִים אֵלּוּ, וְאֵין אֶחָד מֵהֶן בַּעַל הַמָּצָר אִם הִיָּה הָאֶחָד
מִיּוֹשְׁבֵי הָעִיר וְהָאֶחָד מִשְׁכְּנֵי הַשָּׂדֶה, בֶּן הָעִיר קוֹדֵם; שֶׁכֵּן
וְתַלְמִיד חֲכָמִים, תַּלְמִיד חֲכָמִים קוֹדֵם; קְרוֹב וְתַלְמִיד חֲכָמִים,
תַּלְמִיד חֲכָמִים קוֹדֵם; שֶׁכֵּן וְקְרוֹב, הַשֶּׁכֵּן קוֹדֵם; שְׁגָם זֶה בְּכָלל
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר הוּא.

י. קֹדֶם אֶחָד וְקִנְיָה, זָכָה; וְאֵין חֶבְרוֹ שֶׁרְאוּי לְקֹדֶם לוֹ יָכוֹל
לְסַלְקוֹ, הוֹאִיל וְאֵין אֶחָד מֵהֶן בַּעַל הַמָּצָר: שֶׁלֹּא צוּר חֲכָמִים
בְּדָבָר זֶה דֶּרֶךְ דִּין, אֶלֶּא דֶּרֶךְ חֲסִידוֹת וְנַפְשׁ טוֹבָה הִיא שֶׁעוֹשֶׂה
כֶּךָ.

הַלְבוֹת שְׁלוּחִין וְשִׁתְפִּין

עֲנִין אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת לִידַע דִּין שְׁלוּחוֹ שֶׁלֹּאֲדָם וְשִׁתְפוֹ, וּמִשְׁפָּטֵיהֶן
בְּמִקְחָן וּבְמִמְכָּרָן וּבְהַפְסָדָן וּשְׁכָרָן. וּבְאוֹר כָּל הַדִּינִין הָאֵלּוּ
בַּפָּרָקִים אֵלּוּ.

הַלְבוֹת שְׁלוּחִין וְשִׁתְפִּין פָּרָק א

א. הָאוֹמֵר לְשְׁלוּחוֹ צֵא וּמִכּוֹר לִי קֶרֶקֶע אוֹ מִטְּלָטְלִין, אוֹ קִנְיָה לִי
הָרִי זֶה מוֹכֵר וְלוֹקֶחַ לוֹ וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ, וְכָל מַעֲשָׂיו קִיָּמִין.
וְאֵין הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ צָרִיךְ קִנְיָן וְלֹא עֵדִים, אֶלֶּא בְּאַמִּירָה בְּלִבָּד
בֵּינוֹ לְבֵין חֶבְרוֹ; וְאֵין צָרִיכִין עֵדִים אֶלֶּא לְגִלּוֹת הַדָּבָר, אִם כֶּפֶר
אֶחָד מֵהֶם, כִּשְׂאָר כָּל הַטְּעָנוֹת.

ב. שְׁלִיחַ שֶׁעָבַר עַל דְּבָרֵי מִשְׁלָחוֹ, לֹא עָשָׂה כְּלוּם. וְכֵן אִם טָעָה
בְּכָל שֶׁהוּא, בֵּין בְּקֶרֶקֶע בֵּין בְּמִטְּלָטְלִין חוּזֵר, שְׁהֲרִי אוֹמֵר לוֹ
לְתַקֵּן שְׁלַחְתִּיךָ וְלֹא לַעֲוֹת. וְלֹא אָמְרוּ שֶׁהַחוּנִיָּה בְּמִטְּלָטְלִין
שְׁתוּת, וְהָעֲבָדִים וְהַשְּׁטָרוֹת וְהַקֶּרֶקֶעוֹת אֵין בָּהֶן הוֹנָיָה, אֶלֶּא
בְּמוֹכֵר שָׁלוֹ, אוֹ קוֹנֶה לַעֲצָמוֹ; אֲבָל הַשְּׁלִיחַ שֶׁטָּעָה בְּכָלם בְּכָל
שֶׁהוּא, חוּזֵר.

ג. נָתַן מַעֲוֹת לְשְׁלוּחוֹ לְקִנּוֹת לוֹ קֶרֶקֶע, וְקִנְיָה לוֹ שֶׁלֹּא בְּאַחֲרִיּוֹת
הָרִי זֶה עוֹוֹת; וְהַשְּׁלִיחַ לוֹקֶחַ אוֹתָהּ לַעֲצָמוֹ שֶׁלֹּא בְּאַחֲרִיּוֹת כְּמוֹ

שְׁעָשָׂה, וַחֲזֹר וּמֹכַר אוֹתָהּ לַמִּשְׁלַח בְּאַחֲרֵיכֶם, הוֹאִיל וְקָנָה אוֹתָהּ בְּמַעוֹתָיו, וְהָאֲחֵרִים עַל הַשְּׁלִיחַ. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

ד. לְפִיכָךְ אִם הִתְנָה עָלָיו שְׁעָשָׂהוּ שְׁלִיחַ בֵּין לְתַקֵּן בֵּין לַעֲוֹת אִפְלוּ מְכַר לוֹ שׁוּוֹה מֵאָה בְּדִינָר, אוֹ לָקַח שׁוּוֹה דִּינָר בְּמֵאָה אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, וְחַיֵּב הַמִּשְׁלַח לְתַן לוֹ כָּפִי הַתְּנָאִי.

ה. הָאוֹמֵר לְשַׁלּוּחוֹ מְכַר לִי מִשְׁדָּה שְׁלִי בֵּית סָאָה, וּמְכַר לוֹ בֵּית סָאָתִים הָרִי זֶה מוֹסִיף עַל דְּבָרָיו, וְקָנָה הַלּוֹקַח בֵּית סָאָה בְּלִבָּד. אָמַר לוֹ מְכַר לִי בֵּית סָאָתִים, וּמְכַר לוֹ בֵּית סָאָה הָרִי זֶה מַעֲבִיר עַל דְּבָרָיו, וְלֹא קָנָה לוֹקַח.

ו. אָמַר לוֹ מְכַר לִי שְׂדֵי לְאָדָם אֶחָד, וְהִלֵּךְ הַשְּׁלִיחַ וּמְכָרוּ לְשָׁנִים מִמְּכָרוֹ בְּטַל, שֶׁהָרִי עָבַר עַל דְּבָרָיו. אָמַר לוֹ מְכַר לִי שְׂדֵי, וְלֹא פָּרַשׁ אִפְלוּ מְכָרָהּ לְמֵאָה, מִמְּכָרוֹ קָיָם.

ז. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְשַׁלּוּחוֹ לָקַח לוֹ בָּהֶם חֲטִים, אוֹ מִיֵּן מִמִּינֵי סַחֲוֶרָה, וְלֹא לָקַח אֵין לוֹ עָלָיו אֲלֹא תַרְעֻמָּת. נָתַן לוֹ מַעוֹת לָקַח בָּהֶן חֲטִים בֵּין לְאֲכִילָה בֵּין לְסַחֲוֶרָה, וְהִלֵּךְ וּלְקַח בָּהֶן שְׁעוּרִים, אוֹ שִׁנְתָּן לוֹ לְקִנּוֹת שְׁעוּרִים, וְהִלֵּךְ וּלְקַח חֲטִים אִם פָּחַתּוּ דְּמֵי זֶה שְׁלָקַח, פָּחַתּוּ לְשְׁלִיחַ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְשַׁנָּה; וְאִם הוֹסִיפוּ דְּמִיָּהֶן, הוֹסִיפוּ לְבַעַל הַמַּעוֹת.

ח. הָיָה הַשְּׁעָר קָצוֹב וְיָדוּעַ, וְהוֹסִיפוּ לְשְׁלִיחַ בְּמִנְיָן אוֹ בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִדָּה כָּל שֶׁהוֹסִיפוּ לוֹ הַמוֹכְרִים, הָרִי הוּא שְׁלִשְׁנֵיהֶם; וְחוֹלֵק הַתּוֹסֶפֶת, הַשְּׁלִיחַ עִם בַּעַל הַמַּעוֹת. וְאִם הָיָה הַדָּבָר שְׁאֵין לוֹ קָצָבָה, הַכֹּל לְבַעַל הַמַּעוֹת.

ט. מִי שֶׁהָיָה חַיֵּב לְחַבְרוֹ מָמוֹן, בֵּין מִשׁוּם מַלְוָה בֵּין מִשׁוּם פְּקָדוֹן אוֹ שְׁכִירוֹת, וְנָתַן הַמָּמוֹן בְּיַד הַשְּׁלִיחַ, וְאָמַר לוֹ הִילֵךְ מָמוֹן זֶה לְבַעַל חוֹבֵי אֵין הַשְּׁלִיחַ צָרִיךְ לְהַטְפִּיל, וְלְתַן לוֹ בְּפָנֵי יָדָיו; וְאִם אָמַר לְשְׁלִיחַ אֵל תְּפָרַע חוֹב זֶה אֲלֹא בְּעֵדִים, וּפָרְעוּ שְׁלֹא בְּעֵדִים חַיֵּב לְשַׁלֵּם.

י. וְכֵן אִם הָיָה הַחוֹב בְּשִׁטָּר, בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ קַח הַשִּׁטָּר וְתֵן לוֹ הַמַּעוֹת, בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ תֵּן לוֹ הַמַּעוֹת וְקַח הַשִּׁטָּר, וְנָתַן בְּלֹא יָדָיו וְלֹא לָקַח הַשִּׁטָּר חַיֵּב לְשַׁלֵּם, שֶׁהָרִי לְתַקֵּן שְׁלָחוֹ וְלֹא לַעֲוֹת.

יא. הַשּׁוֹלֵחַ מָמוֹן שְׁבִידוֹ בְּיַד שְׁלִיחַ, וְאָמַר לוֹ הִילֵךְ מָמוֹן זֶה לְפָלוּנִי שְׁאֵנִי חַיֵּב לוֹ, וְהִלֵּךְ וְנָתַן לוֹ שְׁלֹא בְּעֵדִים הַשְּׁלִיחַ אוֹמֵר נָתַתִּי, וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל אוֹמֵר לֹא לָקַחְתִּי, וְהָרִי שְׁלִשְׁתָּן עוֹמְדִין הַשְּׁלִיחַ נִשְׁבָּע הַסֵּת שִׁנְתָּן, וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל נִשְׁבָּע הַסֵּת שְׁלֹא לָקַח, וַיִּשְׁלַם הָלָה לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לְפּוֹעֵל אוֹ לְבַעַל הַפְּקָדוֹן. וְאִפְלוּ הָיוּ הַשְּׁלּוּחִין שְׁנַיִם, אֵין עֲדוּתָן מוֹעֵלָת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹגְעִין בְּעֲדוּתָן, שֶׁהָרִי חַיֵּבִין לְהַשְׁבֵּעַ הַסֵּת.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּשֶׁהָיָה הַשְּׁלִיחַ מְכַחֵשׁ אֶת בַּעַל חוֹב, וְהָרִי שְׁלִשְׁתָּן עוֹמְדִין. אָבֵל אִם בָּא שְׁלִיחַ וְאָמַר נָתַתִּי כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ לִי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הַסֵּת שְׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ, שֶׁהָרִי אֵין שֵׁם טוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וְדָאִי שְׁלֹא עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ.

יג. וְכֵן אִם מָתוּ הַשְּׁלּוּחִין, אוֹ הָלְכוּ לָהֶן לְמַדִּינַת הָיִם, וּבָא בַּעַל חוֹב לְתַבַּע אֶת הַלּוּוֹה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הַסֵּת שְׁלֹא פָּרְעוּ הַשְּׁלִיחַ, שֶׁהָרִי אֵין כָּאֵן מִי שֶׁטּוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וְדָאִי שְׁלָקַח; אֲלֹא מַחֲרִים הַלּוּוֹה חֶרֶם סֵתָם, וּמִשְׁלַם הַחוֹב שְׁעָלָיו. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

יד. ראובן ששלח כתב לשמעון, ואמר לו מנה שיש לי בידך
שלחהו לי ביד לוי אם רצה לשלחו, אינו חייב באחריותו בין
שהיה מלוה בין שהיה פקדון: והוא, שיפיר שהוא כתב ידו.
ואם טען המלוה ואמר לא כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלווה
הסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלח, ויפטר; וכזה הורו
רבתי.

טו. אבל אם לא היה הכתב בכתב ידו, או שאין הלווה יודע
אם הוא כתב ידו או אינו אפלו היו כתובין בו סימנין ואותות
שביניהן ביחוד אם טען ראובן ואמר לא שלחתי כתב ואחרים
רמו בך, שמעון חייב באחריותו וישלם לראובן אחר שיחרים
על מי ששלח כתב זה מדעתו ולא יודה. ויש מי שהורה שישבע
ראובן ואחר כך יטל, כדין כל הנשבעין ונוטלין.

טז. לוי שבא בשליחות ראובן, ולקח חמשים משמעון, ובא
ראובן ואמר לא שלחתי לקח אלא עשרים, ועשרים בלבד
הביא לי הרי ראובן נשבע שלא שלחו לקח אלא עשרים
ועשרים בלבד הביא לו, כדין כל מודה במקצת; ולוי נשבע
הסת שהחמשים שנתת לי נתתי לראובן. וישלם שמעון מביתו,
אם היה חייב לראובן. וכן כל פיוצא בזה.